

Değerli sanatkâr

Türk Müziğinin en
büyük klârnetcisi
sayılmaktadır

SÜKRÜ TUNAR

SÜKRÜ kaybedeli tam bir sene oldu. Ama insana dün gibi geliyor.

Bir yıl evvel 17 ağustosta toprağa verdiğimiz merhum Şükrü Tunar, hiç şüphesiz Türk musikisinin yetiştirdiği en büyük klârnetti.

Beyefendi idi. Kimseyi güdündirmez, kırmaz, nazik, hassas insandı. Kendisini herkese sevdirmiştir. Temiz giyinmeye meraklıydı.

Şükrü Tunarı iki yönden tetkik etmek lâzımdır. Bestekârlığı ve icerakârlığı. Eserleri daima sevilmiş, tutulmuş ve dinlenmiştir. Onun ismini, ilelebet yaşatacak çapta olanlar çoktur. İcerakârlığına gelince tam mânasiyle sazinmiş, sanatın airvesine çıktı. Tek kelime ile bir hârika idi. Fasilda başka, oyun havası çalarken başka üfledi, bir soliste refakatî ise daha başkaydı. O, her kaliba girmesini biliyordi. Elli kişilik fasıl heyetine onun klârneti hemen belli olurdu. Asla yeri doldurulamayacak ve eşi gelmeyecek bir sanatkârdı.

Enfarktüs geçirdi. Belki çalışmaya doğru değildi. Sahnenin maddi bakımından onu tatmin etmesi maalesef çalışmasını icabettiriyordu. Sahnedede çok zevdigi klârneti elinde olduğu halde sağına düşüşü ve ruhunu testim edişi hâlâ gözümüzün önündedir. Çok hazır tecelli.

Vefatına herkes üzüldü. Herkes onun büyük bir sanatkâr olduğunda müttetikti. Şîli Camiinin avlusunda, onun ne kadar sevildiğine şahittir. Ne yazık ki son yoleoluğa gittiği an, arkasındaki muazzam kalabalığın bir kısmını, kırk gün sonra gene aynı camide okunan mevlidinde gözlerimiz boşuna aradı, durdu. Caminin içinde bir tek sanatkâr arkadaşı vardı, kıymetli kemani Necati Tokyay. Nerede idi dostları, sanatkâr arkadaşları?

Sevenlerin kalbinde daima yaşayacak ve unutulmayaçak olan bu büyük ve eşsiz klârnet ustâsının hâtırasını hatırlatmak anı. Allah rahmet eylesin. Nur içinde yatsın.

Hayatı:

1907 senesinde Edremit'te dünyaya gelmiştir. Babasının adı Hasan'dır. Ailesi içinde musiki ile meşgul olan bulunmadığı halde şahsi musiki kabiliyeti pek küçük yaşta teccelli etmeye başlayıp merhum Şükrü Tunar, eline geçirdiği teneke kaval ile basit parkuru çökarmaya gayret sarf ederek etrafındaki dikkat ve takdirlerini üzerine

PORTRESİ — Merhum klârnet ustası Şükrü Tunar.

rinde toplamaya başlamıştır.

Birinci Cihnn Harbinin ilk yılında, henüz 7 yaşında iken, toplu olarak askere gidenlerin önünde klârnet çalan bir askeri görerek, klârnete heves etmiş ve bu emstrümanın tedariki için aileine yaptığı uwarla, ilk fırsatla otode edebildiği klârneti çalmaya başlamış ve devamlı olarak galipnak suretiyle bu aletteki muvaffakiyetini gün geçtikçe teneke kaval ile basit parkuru

çökarmaya gayret sarf ederek etrafındaki dikkat ve takdirlerini üzerine

omuzlarına yüklenen Şükrü Tunar, pek küçük yaşta annesiyle beraber kendisinin nafakasını temine uğraştırmaya başlamış aynı zamanda klârneteği çalışmalarını da bırakmamıştır.

Girmiş olduğu bütün işler kendisinin musikiye karşı olan alâkâsını kesmemiş ve bu kuvvetli alâka yüzünden her iki birakıp doğrudan doğruya klârnete bağlanarak, musiki ile meşgul olmuştur.

1921 senesinde on dört yaşında iken ailesiyle beraber İsmire gelen kıymet-

li sanatkâr «İzmir Musiki Cemiyeti»ne girip, iki yıl kadar bu cemiyette çalışmış ve ilk musiki bilgisini bu suretle elde etmiştir. İki yıl sonra İstanbul'a gelerek «Üsküdar Musiki Cemiyeti»ne intisap etmiş, iki sene kadar da bu cemiyette çalışmış ve bu suretle ilk İstanbul Radyosu fasıl sazına iştirak etmiştir.

Bu arada tanıtıltığı merhum bestekâr Muallim Kazım Bey, Şükrü Tunarın kabiliyetini takdirle karşılıyarak Mehtere alınmasına delâlet etmiş, ayrıca usul ve nazariyat dersleri de vermek suretiyle yalnız klârnet Şükrü değil, aynı zamanda kıymetli bir musikişinas, halk tarafından eserleri bergenerek takdir edilen bir bestekâr Şükrü olmak üzere yetişirmiştir.

Musiki nazariyatını Muallim Kazım Beyden öğrenen merhum, klârnete kendi kendini yetiştirmiştir ve hiçbir hocaya girâlik etmemiştir.

Evvelce nota bilgisi hiç denecek kadar zayıf olduğu halde, devamlı çalışmak suretiyle nota bilgisini artırmış ve etrafının takdirini kazanmıştır.

Musikideki kabiliyetinin olgunluk devresine giren sanatkâr, 1928 senesinde vatani vazifesini yapmak üzere askerde bulunduğu sıralarda ilk eseri olan «Geçti muhabbet demi, ağa gönü'l, yan gönü'l» şarkısını ussak makamından ve eurecuma usulünde bestelemek suretiyle bestekârlığa başlamıştır. Aynı zamanda gayet güzel saksofon çaldığını da zikretmek lâzımdır. Plâklarda klârnet ve saksofonla yapmış olduğu taksimleri mevcuttur.

Senelere beraber çalıştığı kıymetli sanatkâr Zeki Murenin merhum Şükrü Tunar hakkındağı ihtişası:

«Yeri dolmayaçak çok büyük bir sanatkârdı. Onu çocuklığında Bursa'da tanımıştım ve Boğaziçi Lisesi son sınıf talebesi iken bir gün beni mektepten alıp Sahibinin Sesî plâk şirketine götürmüştü. «Muhabbet Kuşu» isimli eseri ilk plâğımıdır. Efendi ve ağrabaşı insandı. Sessindi, içine kapaklı bir hali vardı. Yillara sahne, hemen yanında parklarını şahane klârneti ile süsledi. Konserlerimde beni öğretmek için elden gelen yarparı. Hüsusi hayatında da, konuşmaktan çok dinlemesini seven durgun bir hali vardı. Seyahatlerimde bir baba, bir ağabey gibi müşfiki. Hiç unutmadım. 1954 senesinde ilk Ege turumda, hekâkalarının direktiyonuna itimat edemediği için arahanı o kul-

lanmıştı. Son yıllar yeni yaptığı bestelerini ilk bana gezerdi. Bu onun en büyük zevki idi.

Ve bir akşam... (eve ne çabuk geçti bir sene) sahneye çıktıktan iki dakika sonra kürdilihicazkâr peşrevinin sonuna doğru sol kolumna yaslanıp düştü, ruhunu teslim etti. Asırların klârnet ustası mabedi olan sahnedede can vermişti. Yeri dolmuyan büyük sanatkârı kaybetmiştik. Üzüntümü anlatmama bilmem lüzum var mı?

O şimdî ebedî uykusunda, eserlerle, plâkläriley kulaklardan hiç silinmeyecek olan tatlı, eşiz nağmeleriyile ruhumuzda, gönülmizde yaşıyor.

Bana en son okuttuğu bestesi şuydu:

*«Kalblerde akşam oluyor, ümit
lâmbaları yansın,
Unutulsun vefâszlar, hâtıralarla
yaşansın...»*

Hâtıranla yaşıyoruz büyük Tunar, sen müsterih uyu...»

En eski ve yakın arkadaşlarından kıymetli sanatkâr Hakkı Derman'ın merhum hakkındaki sözleri:

«Şükrü Tunarı tam 30 yıl evvel tanımışım. Büyüklük istadının ta o zaman dan bizlere ümit verdigini anlamıştım. Zaman bizi yanılmadı.

Musiki hayatında iki meşhur klâr net Şeref ve Ramazan Efendileri ga yet yakından tanıdım, bunlar da değerli sanatkârlar olmakla beraber, Şükrünün yerinin kolay dolmayıcağına bugün tekrar iman ediyorum. Bu uxun arkadaşlık devremiz, birçok hâtıralara doludur. Halim, selim ahlâkı ile gönümlünde aksi bitmiyecel derin bir iz bırakmıştır. Kendisini her zaman rahmetle anmaktayım.»

İSTANBUL RADYOSUNDAN TÜRK MÜZİĞİ SEÇMELERİ

17.8.1963

- 12.10-12.30 Fahriye Caner
- 13.00-13.20 Rıza Rit
- 15.40-16.00 Necdet Cici
- 20.40-21.00 Muzaffer Birtan
- 21.40-22.00 Şükran Doruk

18.8.1963

- 10.00-10.30 Seçtiğiniz şarkılar
- 14.00-14.30 Beraber şarkılar
- 15.00-15.15 Feyzi Aslangil
- 16.15-16.30 Mustafa Kandıralı
- 20.40-21.00 Nadir Hilkat Çulha
- 21.30-21.50 Mülkiye Ecevit

19.8.1963

- 12.10-12.30 Melâhat Pars
- 13.00-13.20 Ahmet Çağan
- 18.30-19.00 Radyo Karma Faslı
- 19.40-20.00 Güizar Ersel
- 20.40-21.00 Zeki Müren
- 21.30-22.00 Küçük koro

20.8.1963

- 9.00-9.20 İstanbulun Sesi
- 12.10-12.30 Ekrem Kongar
- 13.00-13.20 Tülün Korman
- 18.30-19.00 Radyo Erkekler Faslı
- 19.40-20.00 Cevriye Ceyhun
- 20.40-21.00 Recep Birgit

21.8.1963

- 12.10-12.30 Alâeddin Şensoy
- 13.00-13.20 Sabite Tur Gülerman
- 17.45-18.00 Nusret Ersöz
- 18.30-19.00 Radyo Küme Faslı
- 19.40-20.00 Güzide Kasacı
- 20.30-20.45 Saz eserleri (V. Daryal, M. Cemil, S. Heper, N. Sayın, A. Gündüz)
- 21.40-22.00 Alâeddin Yavaşça

22.8.1963

- 12.10-12.30 Tacettin Uygur
- 13.00-13.20 Meharet Yıldırım
- 17.45-18.00 Feriha Tunçeli
- 18.30-19.00 Radyo Karma Faslı
- 19.40-20.00 Selma Ersöz
- 21.00-21.20 Radife Erten

23.8.1963

- 9.00-9.20 İstanbulun Sesi
- 13.00-13.20 Gülleren Güvenli
- 18.30-19.00 Radyo Kadınlar Faslı
- 19.40-20.00 Salih Dizer
- 21.30-22.00 Klâsik Koro

HICAZ SARKI

Usulü: Dûyek

Sözlü: Hafız Hacan

Beste: Şükrü Tunar

Söyleyemem derdimi kimseye derman olmasın diye
İnleyen su kalbimin sesini ağıyr duymasın diye
Sakladım göz yaşamı vefasız o yâr görmesin diye
İnleyen su kalbimin sesi ağıyr duymasın diye